

Právnícké osoby

Pojem, místo v systému,
typologie, charakteristické rysy

Vznik a vývoj právnických osob I

- Římské právo ani středověké právo neznalo právnické osoby jako obecnou kategorii
- Pojem právnické osoby se utváří s nástupem novověku
- Právnické osoby jako typy a obecný pojem vznikají po několika liniích:
- A) korporativní povahy
 - (a) obchodní společnosti jako nositelé ekonomické aktivity (ziskové)
 - b) spolky jako výraz občanské aktivity (neziskové)
- B) nadační povahy (legáty, fideikomisy, nadace, fondy..)
- C) samosprávné typy (obce, univerzity, profesní komory..)
- Smíšené typy: družstva, ústavy..

Vznik a vývoj právnických osob II

- Institut právnické osoby vznikl jako obecný pojem v podmínkách přirozenoprávního myšlení, které bránilo připustit existenci subjektu, odlišného od člověka
- Řešení – teorie fikce
- Druhy teorií fikce A) t. personifikace
B) t. fikce ve vlastním smyslu
C) t. transsubstanciace

Vznik a vývoj právnických osob III

- Proces přijetí PO jako reality (právní) - transobjektivizace - vedl k převládnutí teorií reality (PO je chápána jako reálně existující organizačně právní útvar)
- Druhy teorií reality:
 - A) Teorie kolektivní vůle
 - B) Teorie organická (Gierke)
 - C) Teorie technické reality

Právnícká osoba - podstata

výsledek procesu:

- integrace
- separace
- institucionalizace
- personifikace

zúčastněných zájmů

Charakteristické a identifikační znaky PO

1. Vliv státu a práva na vznik PO
 2. Způsobnost k právům a povinnostem
 3. Způsobnost k právním úkonům
 4. Deliktní způsobnost
 5. Organizační struktura
 6. Název
 7. Sídlo
 8. „Národnost“ (osobní statut)
- Diskusní znak – majetek (majetková způsobnost)

1. Vliv státu a práva na vznik PO

- Právnícké osoby soukromého a veřejného práva
- Vliv veřejné moci uplatňován podle tří principů:
 - - koncesní
 - - legality (registrační, imatrikulační)
 - - volnosti (liberality)
 - - dílčí princip spontaneity

2. Způsobnost k právům a povinnostem

Dva základní typy:

- Speciální subjektivita (daná předmětem činnosti)
- Neomezená subjektivita (shodně s FO)

– Současné pojetí vychází z:

- subjektivity FO
- omezení daného povahou PO

(důvod opuštění spec. subj.: ochrana třetích osob před překročením oprávnění osob jednajících jménem PO)

Prakticky: překročení předmětu činnosti nezakládá neplatnost PÚ, může být veřejnoprávním deliktem

3. Způsobilost k právním úkonům

- Dva typy:

- Odvozená od rozsahu právní subjektivity (podpůrný argument § 20 odst. 2 obč. zák.) doktrína *ultra vires*
- Omezená jen zákonem (v českém obch. p.)

Jednání za právnickou osobu (§ 20 obč. zák.):

- Statutární orgán (jedná v plném rozsahu statutu PO)
- Jiní pracovníci nebo členové (stanoví-li tak vnitřní předpisy nebo je-li to obvyklé)
- Zmocněnci na základě plné moci

Následky překročení oprávnění (§ 20 odst. 2 obč. zák.)

4. Deliktní způsobilost

Nutno odlišit :

- Trestně právní
- Administrativně právní
- Majetkovou (civilní) odpovědnost PO

Nutno odlišit:

- Odpovědnost PO (rozsah, obsah – jen za sebe nebo za jiné?)
- Odpovědnost orgánů, členů společníků, zakladatelů atd. PO za delikty primárně přičitatelné právnické osobě

5. Organizační struktura

- Vytváří předpoklady pro:
 - Tvorbu vůle PO
 - - koncepční
 - - operativní
 - Projev vůle PO vně PO
 - Projev vůle PO uvnitř PO
 - Kontrolu činnosti PO (odpovědnost vůči sobě samé a vůči společnosti)

6. Název

- Základní identifikační znak (§ 19b odst. 1 obč.zák.)
 - Požadavek nezaměnitelnosti
 - Povinná součást – ve stanovených případech označení typu PO
- Ochrana názvu PO (§ 19b odst. 2 obč.zák.)

7. Sídlo

- Identifikační znak (§ 19c obč. zák.)
- Požadavky na sídlo:
- Shoda registrovaného a skutečného s.
- Registrované sídlo – skutečná adresa, kde je umístěna správa a kde lze doručovat a osobně kontaktovat

8. Národnost (osobní statut)

- Podrobnosti mezinárodní právo soukromé
- Určuje se podle tří principů:
 - - princip sídla
 - - princip inkorporace
 - - princip kontroly